

XI. TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT

Mamlakatimizda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar xorijiy davlatlar bilan savdo aloqalarining jadal o'sishiga xizmat qilmoqda. Xususan, mamlakatning eksport salohiyatini oshirish bo'yicha qabul qilingan qarorlar mahalliy kompaniyalarga tashqi bozorlarda ko'proq tajriba oltirishga imkon beradi. Pirovardida ular jahon savdosida raqobatdosh ustunlikka ega bo'ladi.

Viloyatda bu borada so'nggi yillarda eksportni rag'batlantirish, importni optimallashtirish va umuman olganda tashqi savdo muvozanatini ta'minlash maqsadida amalga oshirilgan chora-tadbirlar natijasida, 2023- yil yanvar-sentabr oylarida viloyatning tashqi savdo aylanmasi (matnda TSA) 661,8 mln. AQSH dollariga yetdi va 2022- yilning yanvar-sentabr oylariga nisbatan 65,9 mln. AQSH dollariga yoki 11,1 % ga ko'paydi.

TASHQI SAVDO AYLANMASI (yanvar-sentabr, mln. AQSH dollari)

Tashqi savdo aylanmasi

2023- y.: **661,8** +11,1 %

(2022- y.: 595,9)

Saldo

2023- y.: - **208,9** (2022 y.: - 202,1)

Eksport

2023- y.: **226,5** +15,0 %

(2022- y.: 196,9)

Tovarlar: **218,2**

Xizmatlar: **8,3**

Import

2023- y.: **435,3** +9,1 %

(2022- y.: 399,0)

Tovarlar: **399,0**

Tashqi savdo aylanmasi – muayyan davr uchun mamlakat eksporti va importi qiymatining miqdori hisoblanadi. Tovarlarining tashqi savdo statistikasi O‘zbekiston Respublikasi bojxona hududiga olib kirish (import) yoki O‘zbekiston Respublikasi bojxona hududidan olib chiqish (eksport) natijasida mamlakat material resurslari zaxiralariga qo‘shiladigan yoki ulardan ayirib tashlanadigan tovarlar hisobini tashqi savdo umumiy hisob tizimi asosida yuritiladi.

TSAda eksport hajmi 226,5 mln. AQSH dollariga (11,1 % ga ko‘paydi) va import hajmi 435,3 mln. AQSH dollariga (9,1 % ga ko‘paydi) yetdi. Hisobot davrida -208,9 mln. AQSH dollari qiymatida manfiy tashqi savdo balansi qayd etildi.

XORAZM VILOYATI TASHQI SAVDO AYLANMASIDA ENG YUQORI ULUSHGA EGA BO‘LGAN DAVLATLAR (2023- yil yanvar-sentabr, mln. AQSH dollari)

Braziliya TSA – 142,1 Eksport : 0,0 Import : 142,1 21,5 %	Rossiya Federatsiyasi TSA – 116,6 Eksport : 61,4 Import : 55,2 17,6 %	XXR TSA – 83,1 Eksport : 7,9 Import : 75,2 12,5 %	Pokiston TSA – 58,9 Eksport : 58,6 Import : 0,3 8,9 %	Turkiya TSA – 50,0 Eksport : 10,6 Import : 39,4 7,6 %
Germaniya TSA – 28,7 Eksport : 0,8 Import : 27,9 4,3 %	Qirg‘iz Respublikasi TSA – 27,0 Eksport : 26,8 Import : 0,2 4,1 %	Qozog‘iston TSA – 23,7 Eksport : 15,6 Import : 8,1 3,6 %	Belarus TSA – 18,1 Eksport : 2,1 Import : 16,0 2,9 %	Eron TSA – 15,3 Eksport : 6,7 Import : 8,6 2,4 %

Xorazm viloyati jahonning **116** mamlakati bilan tashqi savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. TSAning nisbatan salmoqli hissasi Braziliya (**21,5 %**), Rossiya Federatsiyasi (**17,6 %**), XXR (**12,5 %**), Pokiston (**8,9 %**), Turkiya (**7,6 %**), Germaniya (**4,3 %**) va Qirg‘iz Respublikasida (**4,1 %**) qayd etilgan.

**XORAZM VILOYATINING HUDUDLAR KESIMIDA
TASHQI SAVDO AYLANMASI**
(2023- yil yanvar-sentabr)*

Shahar va tumanlar	Hajm mln. AQSH dollari	O'sish sur'ati, % da	Ulushi, % da
Xorazm viloyati	661,8	111,1	100,0
Urganch sh.	120,6	109,0	18,2
Xiva sh.	23,6	102,2	3,6
Bog'ot	26,4	83,3	4,0
Gurlan	24,8	2,1 m.	3,7
Qo'shko'pir	24,9	122,7	3,8
Urganch	42,3	109,9	6,4
Hazorasp	41,6	149,6	6,3
Tuproqqal'a	176,1	109,3	26,6
Xonqa	45,3	127,6	6,8
Xiva	22,1	113,8	3,3
Shovot	47,1	106,0	7,1
Yangiariq	34,0	57,0	5,1
Yangibozor	32,1	2,7 m.	4,9

Eng yuqori hajm,
mln. AQSH dollari

Tuproqqal'a 176,1

Urganch sh. 120,6

Shovot 47,1

Eng quyi hajm,
mln. AQSH dollari

Xiva 22,1

Xiva sh. 23,6

Gurlan 24,8

Viloyat tashqi savdo aylanmasi tarkibida eng yuqori ulushni Tuproqqal'a tumani **26,6 %** ulush bilan **176,1** mln. AQSH dollarini, eng quyi ulushni esa Xiva tumani **3,3 %** ulush bilan **22,1** mln. AQSH dollarini tashkil etdi.

* Tabiiy gaz va elektr energiyasi yetkazib berish, shuningdek, maxsus eksport bo'yicha rasmiy statistik ma'lumotlar, O'zbekiston Respublikasi viloyatlari, shaharlar va tumanlari bo'yicha taqsimlanmagan

XORAZM VILOYATINING YIRIK HAMKOR DAVLATLAR

BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI DINAMIKASI

(yanvar-sentabr, mln. AQSH dollari)

Davlatlar	2021- y.	2022- y.	2023- y.
Braziliya	0,0	142,3	142,1
<i>Eksport</i>	0,0	0,0	0,0
<i>Import</i>	0,0	142,3	142,1
Rossiya Federatsiyasi	77,6	119,1	116,6
<i>Eksport</i>	47,8	73,8	61,4
<i>Import</i>	29,8	45,3	55,2
XXR	97,3	84,6	83,1
<i>Eksport</i>	19,0	8,3	7,9
<i>Import</i>	78,3	76,3	75,2
Pokiston	5,5	6,7	58,9
<i>Eksport</i>	4,6	6,5	58,6
<i>Import</i>	0,9	0,2	0,3
Turkiya	59,2	94,4	50,0
<i>Eksport</i>	18,8	22,4	10,6
<i>Import</i>	40,4	72,0	39,4
Germaniya	4,8	7,6	28,7
<i>Eksport</i>	0,3	1,5	0,7
<i>Import</i>	4,5	6,4	27,9
Qirg'iz Respublikasi	30,2	27,4	27,0
<i>Eksport</i>	30,1	26,9	26,8
<i>Import</i>	0,1	0,5	0,2
Qozog'iston	21,3	48,0	23,7
<i>Eksport</i>	15,5	37,7	15,6
<i>Import</i>	5,8	10,3	8,3
Belarus	2,3	6,8	18,1
<i>Eksport</i>	1,0	1,6	2,1
<i>Import</i>	1,3	5,2	16,0
Eron	7,6	6,5	15,3
<i>Eksport</i>	3,8	1,8	6,7
<i>Import</i>	3,8	4,7	8,6

Davlatlar	2021- y.	2022- y.	2023- y.
Tojikiston	3,7	3,4	14,5
<i>Eksport</i>	3,2	3,2	14,5
<i>Import</i>	0,5	0,2	0,0
Turkmaniston	8,1	8,3	9,3
<i>Eksport</i>	4,6	3,2	2,0
<i>Import</i>	3,5	5,1	7,3
Litva	2,1	3,4	9,1
<i>Eksport</i>	0,1	0,2	1,0
<i>Import</i>	2,0	3,2	8,1
Polsha	2,7	5,7	8,9
<i>Eksport</i>	0,6	0,8	3,4
<i>Import</i>	2,1	4,9	5,5
Koreya Respublikasi	17,6	2,6	6,1
<i>Eksport</i>	0,5	0,2	3,2
<i>Import</i>	17,1	2,4	2,9
Yaponiya	0,2	0,4	6,0
<i>Eksport</i>	0,1	0,0	0,0
<i>Import</i>	0,1	0,4	6,0
Shveytsariya	0,3	1,5	4,9
<i>Eksport</i>	0,0	0,0	0,0
<i>Import</i>	0,3	1,5	4,9
BAA	1,2	0,5	4,2
<i>Eksport</i>	1,2	0,4	0,2
<i>Import</i>	0,0	0,1	4,0
Belgiya	0,2	0,6	3,9
<i>Eksport</i>	0,0	0,2	0,0
<i>Import</i>	0,2	0,4	3,9
Finlyandiya	0,2	0,0	3,7
<i>Eksport</i>	0,0	0,0	0,0
<i>Import</i>	0,2	0,0	3,7

Xorazm viloyatining MDH mamlakatlari bilan tashqi savdo aylanmasi 2023- yil yanvar-sentabr holatiga ko'ra, **211,2** mln. AQSH dollarini tashkil etdi. Shundan, eksport **123,6** mln. AQSH dollariga yetgan bo'lsa, import **87,6** mln. AQSH dollari qiymatida qayd etildi.

XORAZM VILOYATINING MDH DAVLATLARI BILAN TASHQI SAVDO AYLANMASI (2023- yil yanvar-sentabr, mln. AQSH dollari)

Rossiya Federatsiyasi TSA – 116,6 Eksport – 61,4 Import – 55,2 	Turkmaniston TSA – 9,3 Eksport – 2,0 Import – 7,3
Qirg'iz Respublikasi TSA – 27,0 Eksport – 26,8 Import – 0,2 	Ukraina TSA – 1,0 Eksport – 0,2 Import – 0,8
Qozog'iston TSA – 23,7 Eksport – 15,6 Import – 8,1 	Ozarbajjon TSA – 0,6 Eksport – 0,6 Import – 0,0
Belarus TSA – 18,1 Eksport – 2,1 Import – 16,0 	Moldova Respublikasi TSA – 0,3 Eksport – 0,3 Import – 0,0
Tojikiston TSA – 14,5 Eksport – 14,5 Import – 0,0 	Armaniston TSA – 0,05 Eksport – 0,05 Import – 0,0

Xorazm viloyatining MDH mamlakatlari bilan tashqi savdo aylanmasining eng yuqori ulushlari Rossiya (55,2 %), Qirg'iz Respublikasi (12,8 %) hamda Qozog'iston (11,2 %) davlatlari bilan qayd etildi.

XORAZM VILOYATI EKSPORTI

Xalqaro iqtisodiy aloqalarning rivojlanishi eksportning barqaror o'sishiga ko'maklashadi va bu o'z navbatida ma'lum natijalarga erishish uchun zamin yaratadi. Mamlakatning eksport salohiyatini oshirish, eksportyorlarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, eksportbop mahsulotlar nomenklaturasini kengaytirish maqsadida amalga oshirilgan islohotlar natijasida eksportyorlar soni 167 taga yetdi va ular tomonidan 226,5 mln. AQSH dollari qiymatidagi (2022- yilning mos davriga nisbatan 15,0 % ga ko'paydi) tovar va xizmatlar eksport qilinishi ta'minlandi.

XSST* BO'YICHA EKSPORT TARKIBI

(2023- yil yanvar-sentabr, ulushi % da)

O'zbekiston Respublikasida tovarlar tashqi savdosi statistik ko'rsatkichlarini shakllantirishda, Tashqi iqtisodiy faoliyat tovar nomenklaturasi (**keyingi o'rinlarda TIF TN**) bilan birgalikda, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xalqaro standartlashgan savdo tasniflagichi (**keyingi o'rinlarda – XSST**) ishlatiladi. Bu o'z navbatida tahliliy maqsadlarda eksport va import qilinadigan tovarlarni 10 ta katta qismga guruhlash uchun imkon beradi. Tovarlarni XSST bo'yicha kodlashtirish, TIF TN va XSST o'rtasida o'tish kalitlari yordamida amalga oshiriladi.

XORAZM VILOYATINING XSST BO'YICHA EKSPORTI TARKIBI

(yanvar-sentabr, yillar kesimida)

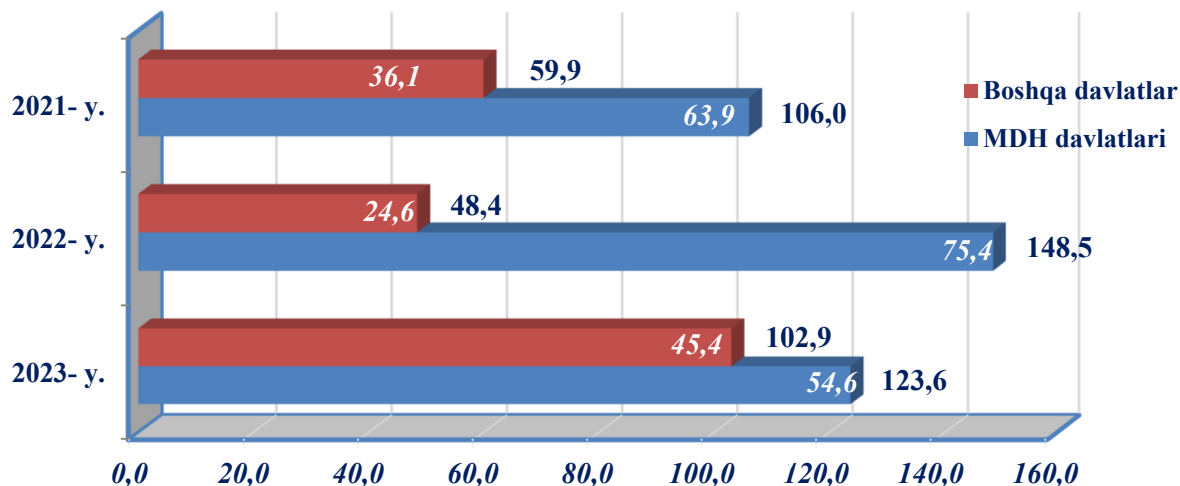
XSST tarkibi	Mln. AQSH dollari		O'zgarish sur'ati, % da		Umumiy hajmga nisbatan, % da	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Jami eksport	196,9	226,5	118,7	115,0	100,0	100,0
<i>shu jumladan:</i>						
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	60,6	101,2	120,4	166,8	30,8	44,7
Ichimliklar va tamaki	-	1,6	-	686,6 m.	-	0,7
Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg'idan tashqari	3,8	3,4	57,8	87,8	1,9	1,5
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	3,4	2,4	17,0 m.	69,6	1,7	1,1
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	1,3	-	19,1 m.	-	0,7	-
Kimyoviy vositalar va shunga o'xshash mahsulotlar	0,7	1,6	86,4	2,3 m.	0,4	0,7
Sanoat tovarlari	86,2	80,6	104,8	93,6	43,8	35,6
Mashinalar va transport asbob-uskunolari	0,2	0,4	71,4	2,2 m.	0,1	0,2
Turli xil tayyor buyumlar	31,3	27,0	2,4 m.	86,2	15,9	11,9
Xizmatlar	9,4	8,3	74,7	88,6	4,8	3,7

Eksport tarkibida tovarlar ulushi **96,3 %**ni tashkil etib, ular oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar (**44,7%**), sanoat tovarlari (**35,6 %**) va turli xil tayyor buyumlar (**11,9 %**) hissasiga to'g'ri kelmoqda.

MDH VA BOSHQA DAVLATLARGA TOVAR VA XIZMATLAR EKSPORTI HAJMLARI DINAMIKASI

(yanvar-sentabr, mln. AQSH dollari, ulushi, % da)

2023- yilning yanvar-sentabr oylarida MDH mamlakatlariga **123,6** mln. AQSH dollari qiymatidagi tovar va xizmatlar eksport qilinib, jami eksportning **54,6 %** ini tashkil etdi.

2023- yil yanvar-sentabr oylarida tashqi savdo aylanmasida tovarlar va xizmatlar eksporti bo'yicha asosiy hamkorlarimiz Rossiya, Pokiston, Qirg'iz Respublikasi, Qozog'iston, Turkiya va Xitoy kabi davlatlar bo'lgan. Ularning umumiy eksportdagi ulushi **86,3 %** ni tashkil etdi.

VILOYAT EKSPORTIDA ASOSIY HAMKOR DAVLATLARNING ULUSHI

(2023- yil yanvar-sentabr, % da)

**XORAZM VILOYATINING ASOSIY HAMKOR DAVLATLARGA
AMALGA OSHIRGAN EKSPORTI HAJMI
VA O'SISH SUR'ATLARI**
(yanvar-sentabr, yillar kesimida)

Davlatlar	Mln. AQSH dollari		O'sish sur'ati, % da		Egallab turgan o'rni	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Rossiya Federatsiyasi	73,8	61,4	154,6	83,2	1	1
Pokiston	6,4	58,6	139,8	9,1 m.	6	2
Qirg'iziston	26,9	26,8	89,4	99,7	3	3
Qozog'iston	37,7	15,6	2,4 m.	41,2	2	4
Tojikiston	3,2	14,5	100,2	4,5 m.	7	5
Turkiya	22,4	10,6	119,6	47,2	4	6
Xitoy	8,3	7,9	43,7	95,1	5	7
Eron	1,8	6,7	46,3	3,8 m.	9	8
Polsha	0,8	3,4	125,4	4,3 m.	16	9
Koreya Respublikasi	0,2	3,2	43,4	14,0 m.	23	10
Iroq	0,4	2,3	48,2	5,4 m.	19	11
Belarus	1,6	2,1	158,6	132,5	11	12
Turkmaniston	3,2	2,0	68,2	63,0	8	13
Gruziya	1,5	1,8	116,6	125,2	12	14
Chexiya	0,0	1,4	11,8 m.	37,3 m.	31	15
Hindiston	0,2	1,2	108,0	5,3 m.	26	16
Litva	0,2	1,0	4,1 m.	4,4 m.	24	17
Germaniya	1,5	0,7	4,7 m.	50,7	13	18
AQSH	0,1	0,7	6,3	5,0 m.	28	19
Vyetnam	0,8	0,7	84,0	85,3	15	20

**XORAZM VILOYATINING HUDUDLAR
KESIMIDA EKSPORTI**
(2023- yil yanvar-sentabr)*

Shahar va tumanlar	Hajm mln. AQSH dollari	O'sish sur'ati, % da	Ulushi, % da
Xorazm viloyati	226,5	115,0	100,0
Urganch sh.	22,7	105,0	10,0
Xiva sh.	10,9	113,2	4,8
Bog'ot	17,4	65,2	7,7
Gurlan	18,5	3,5 m.	8,2
Qo'shko'pir	5,7	37,4	2,5
Urganch	20,6	122,8	9,1
Hazorasp	22,0	143,7	9,7
Tuproqqal'a	12,3	167,8	5,4
Xonqa	26,1	110,8	11,5
Xiva	11,0	68,5	4,8
Shovot	19,8	103,2	8,7
Yangiariq	17,0	150,1	7,5
Yangibozor	21,5	2,5 m.	9,5

Eng yuqori hajm,
mln. AQSH dollari

Xonqa 26,1

Urganch sh. 22,7

Hazorasp 22,0

Eng quyi hajm,
mln. AQSH dollari

Qo'shko'pir 5,7

Xiva sh. 10,9

Xiva 11,0

Viloyat eksporti tarkibida eng yuqori ulushni Xonqa tumani **11,5 %** bilan **26,1** mln. AQSH dollarini, eng quyi ulushni esa Qo'shko'pir tumani **2,5 %** bilan **5,7** mln. AQSH dollarini tashkil etdi.

* Tabiiy gaz va elektr energiyasi yetkazib berish, shuningdek, maxsus eksport va safarlar bo'yicha rasmiy statistik ma'lumotlar, O'zbekiston Respublikasi viloyatlari, tuman va shaharlari bo'yicha taqsimlanmagan.

MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTI

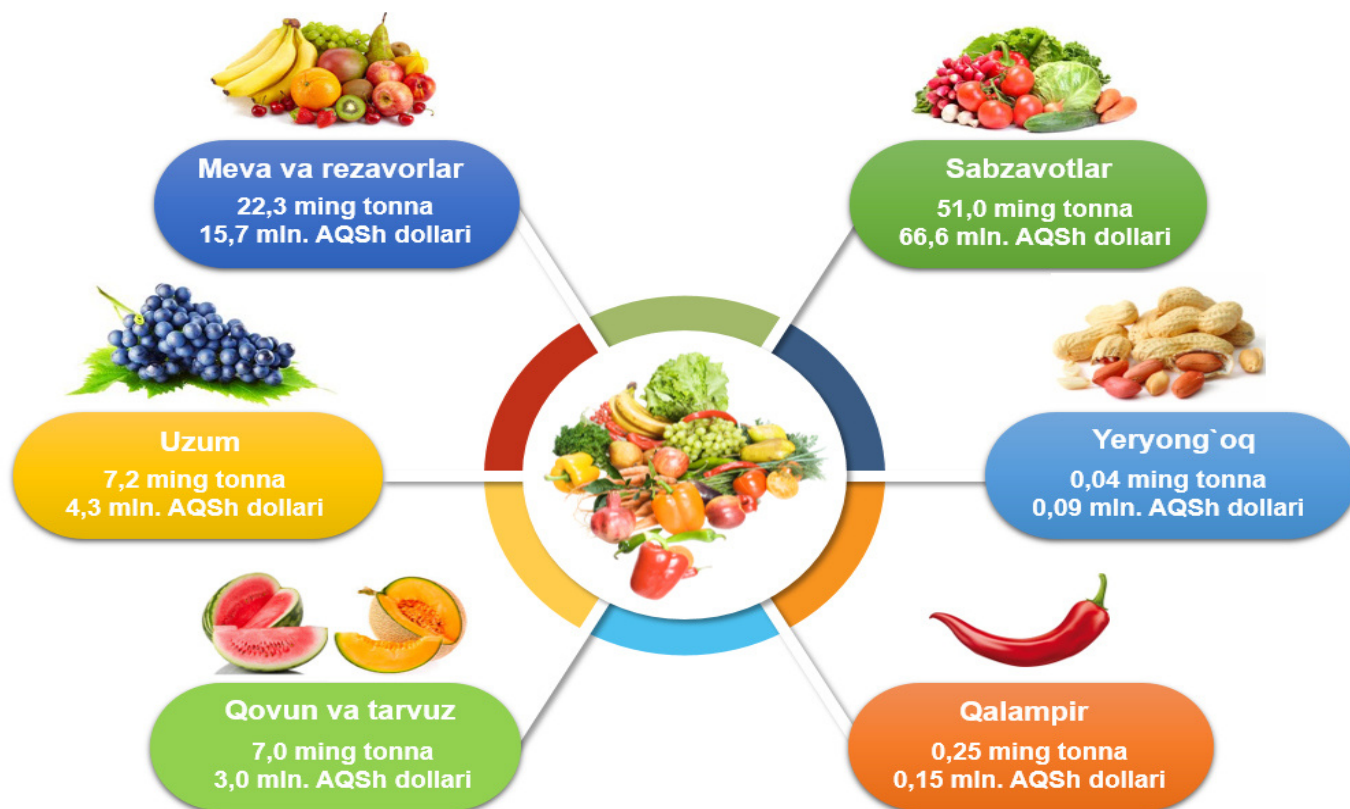
Hukumat tomonidan qishloq xo'jaligi va bog'dorchilikni rivojlantirishga katta e'tibor qaratilayotgani bois eksport qilinayotgan mahsulotlar sifati va hajmi yildan-yilga ortib bormoqda. Jumladan, 2023- yil yanvar-sentabr oylarida **87,7** ming tonna meva va sabzavotlar eksporti amalga oshirilgan bo'lib, ushbu ko'rsatkich 2022- yilning mos davriga nisbatan **24,9** foizga yoki **29,1** ming tonnaga kamaydi.

Meva-sabzavot mahsulotlarining asosiy eksport bozorlari Pokiston (**56,2** %), Rossiya (**31,9** %), Qozog'iston (**9,1** %) hamda Polsha (**0,7** %) davlatlari hissasiga to'g'ri kelgan.

2023- yil yanvar-sentabr oylarida oziq-ovqat mahsulotlarining asosiy qismi bo'lgan **89,4 mln.** AQSH dollari qiymatidagi meva-sabzavot eksport qilindi. Bu ko'rsatkich 2022- yilning mos davriga nisbatan **50,7** % ga ko'paydi va jami eksportdagi ulushi **39,5** % ni tashkil etdi.

MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORTI

(2023- yil yanvar-sentabr)

**MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARINING
EKSPORT GEOGRAFIYASI**
(2023- yil yanvar-sentabr)

Davlatlar	Tonna (birlikda)	ming AQSH dollari	Ulushi, % da *
Pokiston	8929,3	50278,6	56,2
Rossiya Federatsiyasi	41501,9	28551,9	31,9
Qozog'iston	34736,6	8149,8	9,1
Polsha	678,7	655,9	0,7
Eron	306,9	593,4	0,7
Afg'oniston	339,2	241,9	0,3
Turkiya	84,5	215,0	0,2
BAA	74,6	176,0	0,2
Turkmaniston	393,9	144,0	0,2
Ukraina	249,7	134,7	0,2

* qiymat ifodasidan

2023- yil yanvar-sentabr oylarida meva va sabzavotlar eksportining qiymat jihatidan eng katta hajmi Pokistonga to'g'ri keldi (meva va sabzavotlar eksporti umumiy hajmining **56,2** %i), bu ko'rsatkich Rossiyaga eksport hajmidan **76,1** foizga ko'p.

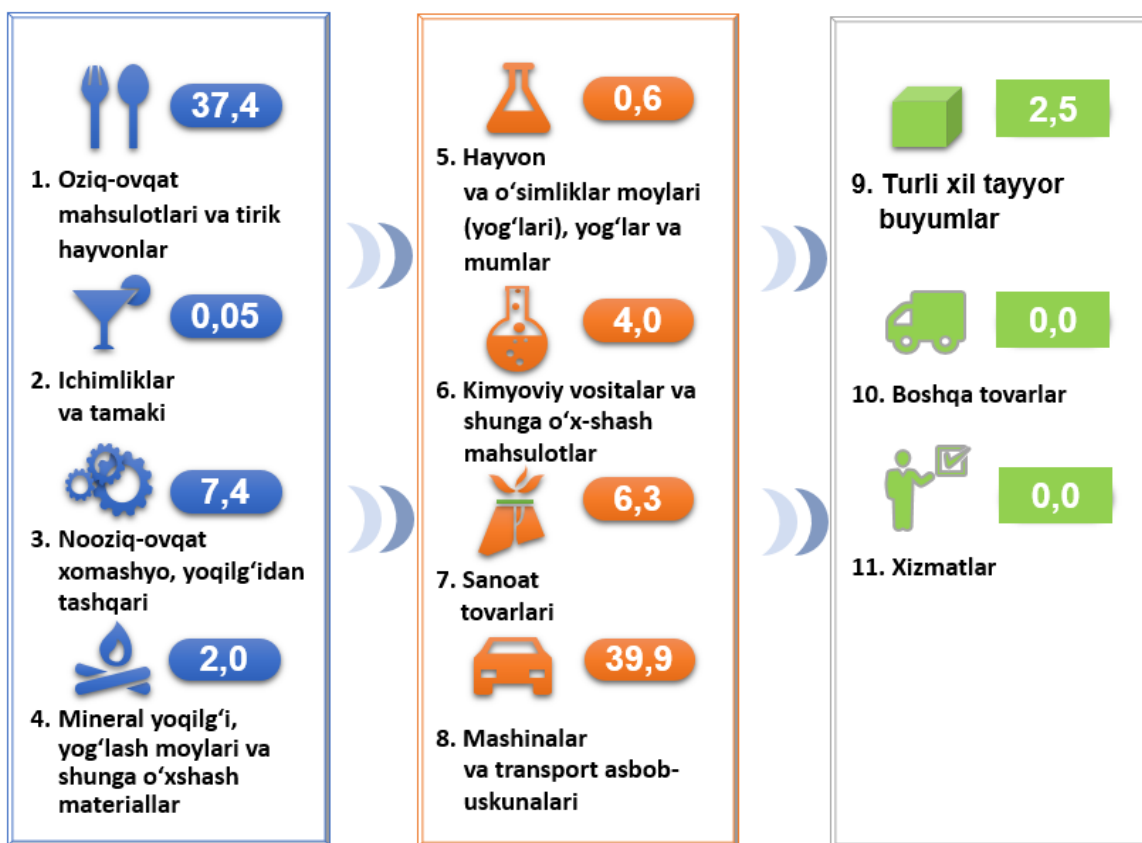

XORAZM VILOYATINING IMPORTI

2023- yilning yanvar-sentabr oylarida import hajmi **435,3** mln. AQSH dollarini tashkil qildi va 2022- yilning mos davriga nisbatan **9,1 %** ga oshdi. Import tarkibida eng katta ulush, mashinalar va transport asbob-uskunolari (**39,9 %**), oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar (**37,4 %**) hamda nooziq-ovqat xomashyo, yoqilgʻidan tashqari (**7,4 %**) hisobiga toʻgʻri keldi.

XSST BOʻYICHA IMPORT TARKIBI

(2023- yil yanvar-sentabr, ulushi, % da)

Tovarlar importi dinamikasi tahliliga koʻra, 2023- yilning yanvar-sentabr oylarida import qilingan tovarlar hajmi, oʻtgan yilning mos davriga nisbatan **36,4** mln. AQSH dollariga koʻpaydi va **435,3** mln. AQSH dollarini tashkil etdi.

XORAZM VILOYATINING XSST BO'YICHA IMPORTI TARKIBI

(yanvar-sentabr, yillar kesimida)

XSST tarkibi	mln. AQSH dollari		O'sish sur'ati, % da		Umumiy hajmga nisbatan. % da	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023

Jami import	399,0	435,3	193,4	109,1	100,0	100,0
--------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

shu jumladan:

Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	152,3	162,8	10,1 m.	106,9	38,2	37,4
---	-------	-------	---------	-------	------	------

Ichimliklar va tamaki	0,1	0,2	2,4 m.	2,1 m.	0,0	0,0
-----------------------	-----	-----	--------	--------	-----	-----

Nooziq-ovqat xomashyo, yoqilg'idan tashqari	28,2	32,2	137,0	114,1	7,1	7,4
--	------	------	-------	-------	-----	-----

Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	5,2	8,7	3,0 m.	168,5	1,3	2,0
---	-----	-----	--------	-------	-----	-----

Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	2,1	2,5	121,2	118,2	0,5	0,6
---	-----	-----	-------	-------	-----	-----

Kimyoviy vositalar va shunga o'xshash mahsulotlar	18,3	17,2	134,4	94,3	4,6	4,0
---	------	------	-------	------	-----	-----

Sanoat tovarlari	28,2	27,3	2,2 m.	96,8	7,1	6,3
------------------	------	------	--------	------	-----	-----

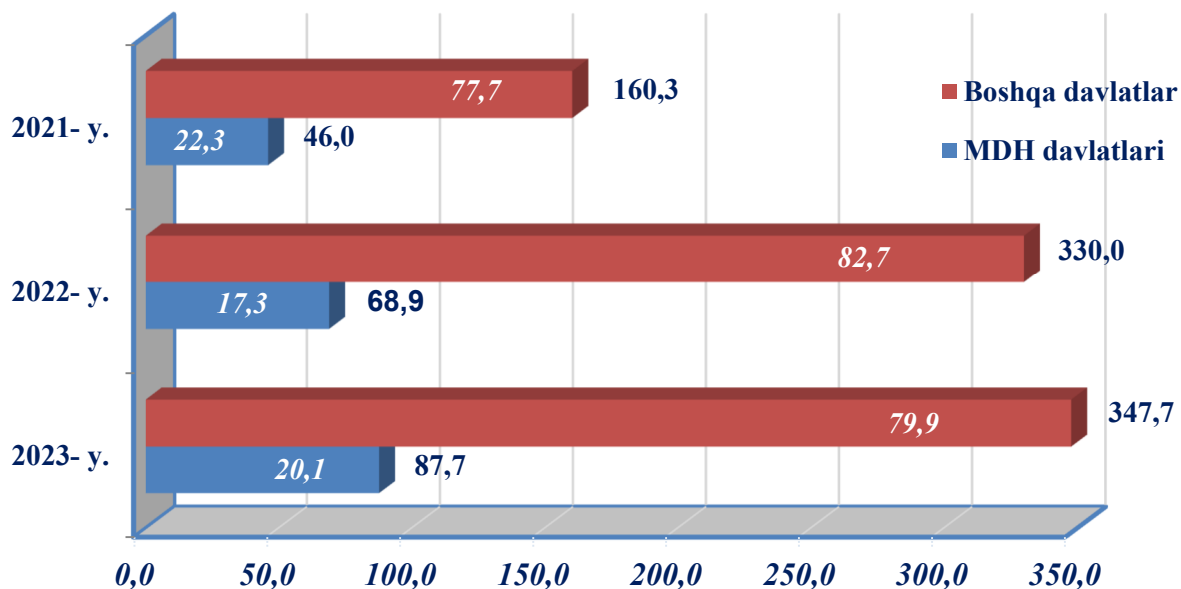
Mashinalar va transport asbob-uskunolari	148,7	173,6	186,1	116,7	37,3	39,9
---	-------	-------	-------	-------	------	------

Turli xil tayyor buyumlar	15,9	10,8	26,2	68,3	4,0	2,5
---------------------------	------	------	------	------	-----	-----

MDH VA BOSHQA DAVLATLARDAN TOVAR VA XIZMATLAR IMPORTI HAJMLARI DINAMIKASI

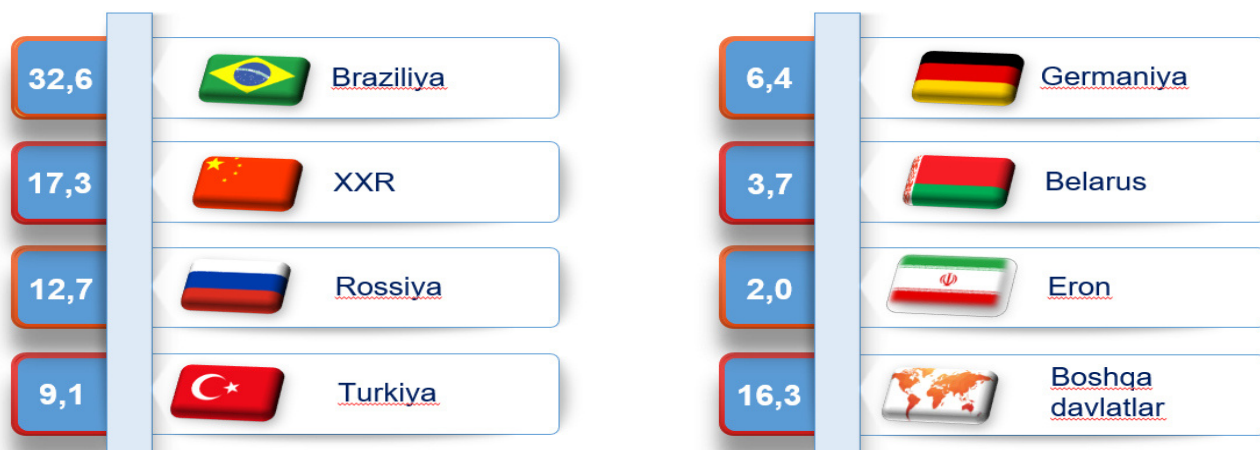
(yanvar-sentabr, mln. AQSH dollari, ulushi, % da)

2023- yil yanvar-sentabr oylari natijalariga ko‘ra, MDH mamlakatlaridan import ulushi **20,1 %** ni tashkil etib, 2022- yilning mos davriga nisbatan **27,2 %**ga ko‘paydi.

2023- yil yanvar-sentabr oylarida Xorazm viloyati **51** ta davlatdan tovar va xizmatlar importini amalga oshirdi. Yetti yirik hamkor davlatlar (Braziliya, XXR, Rossiya, Turkiya, Germaniya, Belarus va Eron) jami importning **83,7** foizini tashkil etdi.

VILOYAT IMPORTIDA ASOSIY HAMKOR DAVLATLARNING ULUSHI (2023- yil yanvar-sentabr, % da)

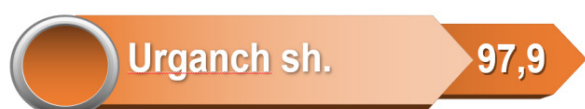
**XORAZM VILOYATINING ASOSIY HAMKOR
DAVLATLARDAN AMALGA OSHIRGAN IMPORTI
HAJMLARI VA O'SISH SUR'ATLARI**
(yanvar-sentabr, yillar kesimida)

Davlatlar	Mln. AQSH dollari		O'sish sur'ati, % da		Umumiy hajmdagi o'rn	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Braziliya	142,3	142,1	-	99,8	1	1
XXR	76,3	75,2	97,4	98,5	2	2
Rossiya Federatsiyasi	45,3	55,2	151,8	121,8	4	3
Turkiya	72,0	39,5	178,1	54,8	3	4
Germaniya	6,1	27,9	137,4	4,6 m.	7	5
Belarus	5,1	15,9	4,1 m.	3,1 m.	9	6
Eron	4,7	8,6	125,6	182,3	11	7
Qozog'Iston	10,3	8,2	175,7	79,4	5	8
Litva	3,2	8,1	154,0	2,6 m.	13	9
Turkmaniston	5,2	7,3	149,1	141,4	8	10
Yaponiya	0,4	5,9	5,8 m.	13,8 m.	23	11
Polsha	4,9	5,5	2,4 m.	111,3	10	12
Shveytsariya	1,5	4,9	5,5 m.	3,4 m.	16	13
BAA	0,1	4,0	-	35,7 m.	35	14
Belgiya	0,4	3,9	2,2 m.	9,1 m.	22	15
Finlyandiya	-	3,7	-	-	-	16
Koreya Respublikasi	2,3	2,9	13,8	124,1	14	17
Gongkong	0,6	2,2	142,9	3,6 m.	20	18
Italiya	0,3	2,0	54,0	7,3 m.	26	19
Bangladesh	1,6	1,5	123,6	92,4	15	20

XORAZM VILOYATINING HUDUDLAR KESIMIDA IMPORTI
(2023- yil yanvar-sentabr)

Shahar va tumanlar nomi	mln. AQSH dollari	O'sish sur'ati, % da	Ulushi, % da
Xorazm viloyati	435,3	109,1	100,0
Urganch sh.	97,9	110,0	22,5
Xiva sh.	12,7	94,4	2,9
Bog'ot	8,9	181,7	2,0
Gurlan	6,3	96,1	1,4
Qo'shko'pir	19,2	3,8 m.	4,4
Urganch	21,7	99,9	5,0
Hazorasp	19,6	156,9	4,5
Tuproqqal'a	163,7	106,5	37,6
Xonqa	19,2	160,9	4,4
Xiva	11,1	3,3 m.	2,6
Shovot	27,3	108,1	6,3
Yangiariq	17,0	35,2	3,9
Yangibozor	10,6	3,3 m.	2,4

Eng yuqori hajm,
mln. AQSH dollari

Eng quyi hajm,
mln. AQSH dollari

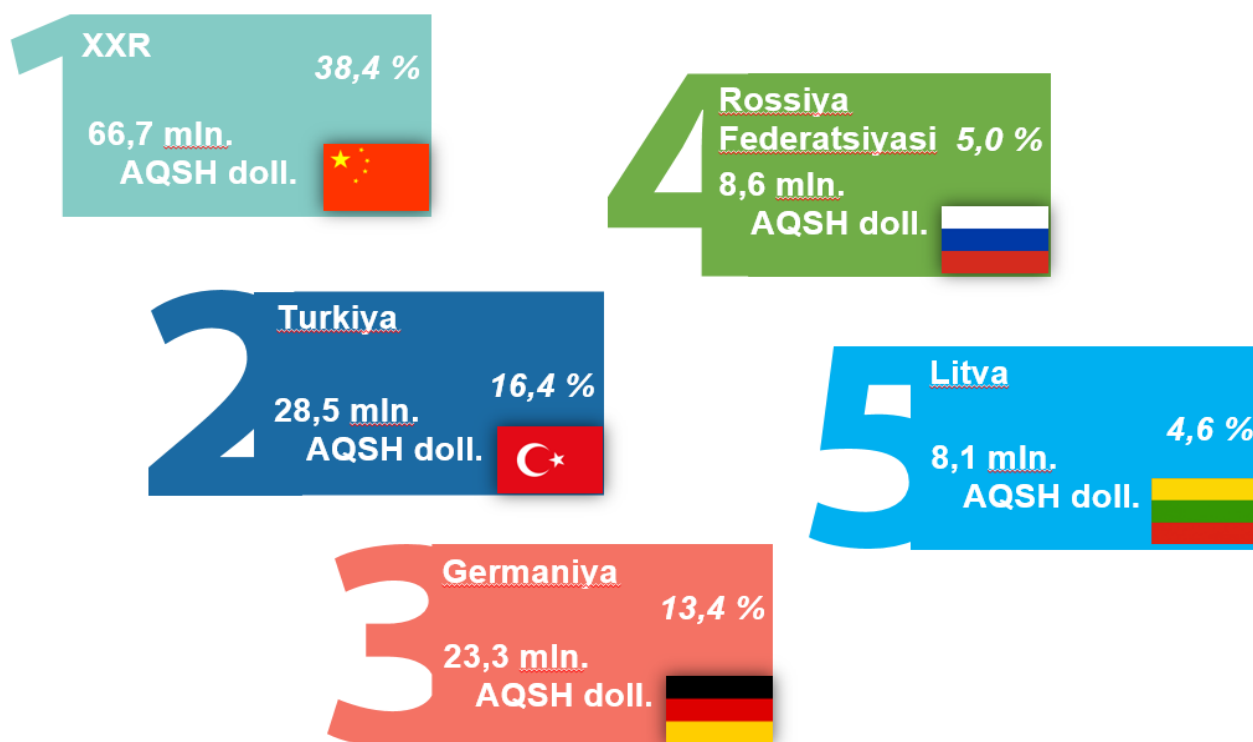
Viloyat importi tarkibida eng yuqori ulush Tuproqqal'a tumani hissasiga to'g'ri kelib, **37,6 %** bilan **163,7** mln. AQSH dollarini, eng quyi ulush esa Gurlan tumani hissasiga **1,4 %** bilan **6,3** mln. AQSH dollarini tashkil etdi.

MASHINALAR VA TRANSPORT ASBOB-USKUNALARI IMPORTI

Viloyatda investitsiya muhitining yaxshilanib borayotgani sari va ushbu sohada amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida mashina va asbob-uskunalar importining oshishi tabiiy hol.

Jumladan, 2023- yil yanvar-sentabr oylarida import tarkibida mashinalar va transport asbob-uskunalar hajmi **173,6** mln. AQSH dollarini tashkil etib, 2022- yilning shu davriga nisbatan **16,7 %**ga ko'paydi va importning umumiy hajmidagi ulushi **39,9 %**ga yetdi.

MASHINA VA TRANSPORT ASBOB-USKUNALARI IMPORT QILINGAN ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR (2023- yil yanvar-sentabr)

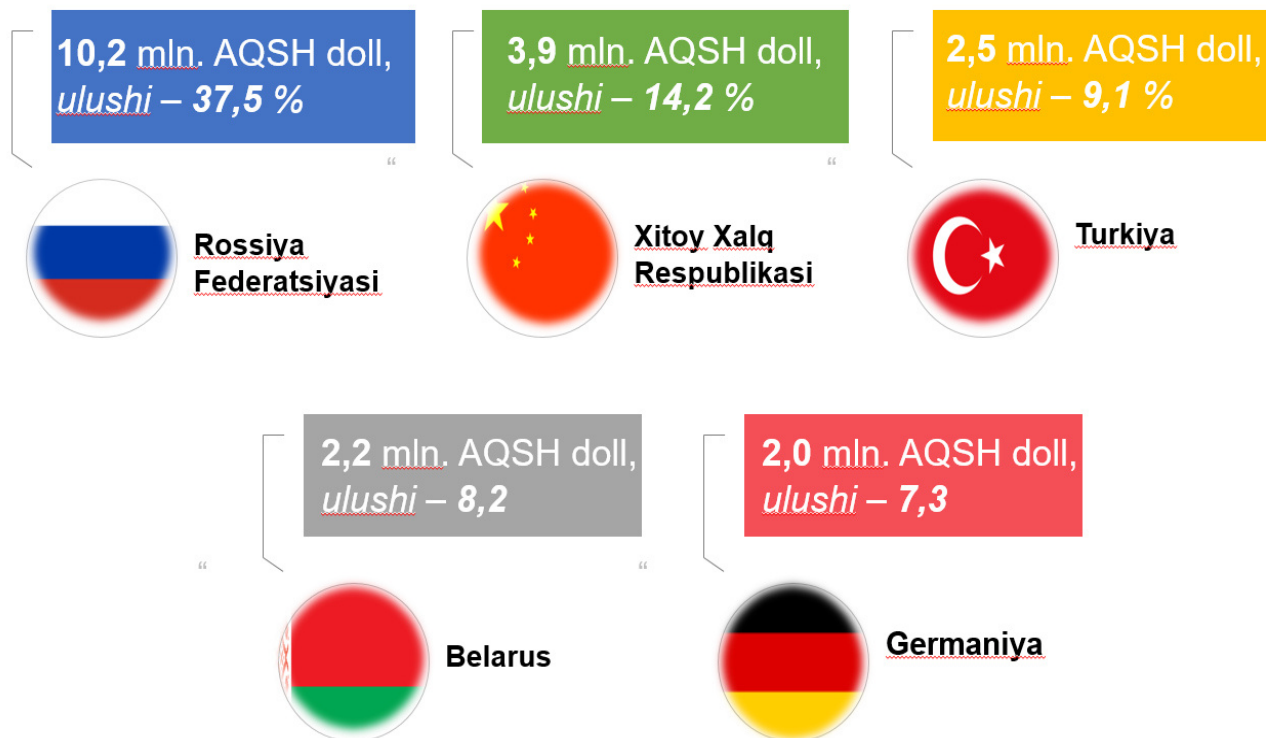

2023- yil yanvar-sentabr oylarida mashina va transport asbob-uskunalar importi hajmi o'tgan yilning shu davriga nisbatan 24,9 mln. AQSH dollariga oshdi. Ushbu tovarlarni Xorazm viloyatiga yetkazib berishning asosiy qismi XXR — 66,7 mln. AQSH dollari (38,4 %), Turkiya — 28,5 mln. AQSH dollari (16,4 %) va Germaniya - 23,3 mln. AQSH dollari (13,4 %) kabi davlatlarga to'g'ri keldi.

SANOAT MAHSULOTLARI IMPORTI

2023- yil yanvar-sentabr oylarida import tarkibida sanoat mahsulotlari tovarlari hajmi **27,3 mln. AQSH dollarini** tashkil etib, o'tgan yilning shu davriga nisbatan **3,2 %** ga kamaydi hamda importning umumiy hajmidagi ulushi **6,3 %** ga yetdi.

SANOAT MAHSULOTLARI IMPORT QILINGAN ASOSIY HAMKOR DAVLATLAR (2023- yil yanvar-sentabr, ulushi, % da)

Sanoat mahsulotlari importi asosan quyma temir va po'lat (9,4 mln. AQSH dollari), yog'och va yog'ochdan bo'lgan buyumlar (5,8 mln. AQSH dollari), metall buyumlar (3,3 mln. AQSH dollari), to'qimachilik iplari, matolar, tayyor mahsulotlar (3,2 mln. AQSH dollari), qog'oz, karton va qog'oz xamiri (2,8 mln. AQSH dollari) va boshqalardan tashkil topgan.

Statistik ko'rsatkichlarga izohlar

Tovarlar eksporti – agar qonunchilikda boshqa tartib ko'zda tutilmagan bo'lsa, tovarlarni O'zbekiston Respublikasi bojxona chegarasidan qaytarib olib kirish majburiyatisiz olib chiqish.

Reeksport – xorijiy tovarlar bojxona hududidan olib chiqiladigan bojxona rejimi.

Tovarlar importi – tovarlarni O'zbekiston Respublikasi bojxona chegarasidan qaytarib olib chiqish majburiyatisiz olib kirish.

Reimport – bojxona hududidan eksport rejimida olib chiqilgan O'zbekiston Respublikasi tovarlari O'zbekiston Respublikasining Bojxona kodeksida ko'rsatilgan muddatda (olib chiqilgan paytdan boshlab o'n yil ichida) qaytarib olib kiriladigan rejim.

Tashqi savdo aylanmasi – mamlakatning muayyan davrdagi eksport va import qiymatlari summasi.

Tovarlar kelib chiqqan mamlakat – tovar to'liq ishlab chiqarilgan yoki yetarli darajada qayta ishlov berilgan mamlakat (tovar yetarli darajada qayta ishlov berilgan mamlakat "Bojxona tarifi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonunining 26- moddasiga asosan aniqlanadi).

Tovarlarning belgilangan manzili – yuklab jo'natish paytida tovar yetkazib berilishi belgilangan mamlakat sifatida ma'lum bo'lgan mamlakat.

Tovarlarning statistik qiymati – shartnoma valyutasidan qat'i nazar yagona bazisga keltirilgan shartnoma bo'yicha tovarlar qiymati.

Xizmatlar (ishlar) eksporti — O'zbekiston Respublikasining rezidentlari tomonidan norezidentlarga, iqtisodiy geografik joylashuvidan qat'i nazar, ko'rsatilgan xizmatlar (bajarilgan ishlar).

Xizmatlar (ishlar) importi — norezidentlar tomonidan O'zbekiston Respublikasi rezidentlariga, iqtisodiy geografik joylashuvidan qat'i nazar, ko'rsatilgan xizmatlar (bajarilgan ishlar).

***Ma'lumot uchun:** O'zbekiston Respublikasida tovarlar tashqi savdosi statistika ko'rsatkichlarini shakllantirishda, Tashqi iqtisodiy faoliyat tovar nomenklaturasi (keyingi o'rinlarda TIF TN) bilan birgalikda, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xalqaro standartlashgan savdo tasniflagichi (keyingi o'rinlarda – XSST) ishlatiladi. Bu o'z navbatida tahliliy maqsadlarda eksport va import qilinadigan tovarlarni 10 ta katta qismga guruhlash uchun imkon beradi. Tovarlarni XSST bo'yicha kodlashtirish, TIF TN va XSST o'rtasida o'tish kalitlari yordamida amalga oshiriladi.*